

שלום רב,

לטובת מחקר שמתנהל במכון הישראלי לדמוקרטיה, בהתאם לחוק חופש המידע אבקש לקבל את **נתוני גיוס החרדים בחציון ב' של 2019 (ינואר-יוני 2020)**. במידה ויש פילוח לפי מסלולי גיוס, יסייע גם כן.

לישראל	ההגנה	צבא
צה"ל	דובר	חטיבת
המידע	חופש	חוק
073-3862229		טל':
תשפ"א	שבט	כ"ב
2021	פברואר	04

לכבוד

שלום רב,

הנדון: בקשתך לקבלת מידע בנושא נתוני גיוס חרדים בחציון ב' של שנת 2019

שלך: בקשת חופש מידע מיום 15 באוקטובר 2020

1. בקשתך בנושא שבנדון התקבלה בצה"ל והועברה להתייחסות הגורמים המקצועיים. להלן התייחסות צה"ל לבקשתך.
2. מצ"ב **כנספח** החלק הרלוונטי של הדיווח שהועבר לכנסת ביחס לשנת הגיוס 2019, בהתאם להוראות סעיף 26 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986. חלק זה של הדיווח מכיל את המידע הקיים בידי צה"ל בעניין גיוס חרדים לצה"ל בשנת 2019.

בברכה,

תא"ל
דובר צה"ל והממונה על חופש המידע בצה"ל
הדי
זילברמן

לוט: נספח.

1. בהתאם לחוק שירות ביטחון, שר הביטחון נדרש לדווח לממשלה עד לחדש יולי מדי שנה על מספר המתגייסים החרדים בשנת הגיוס שהסתיימה, ועד לחדש ינואר מדי שנה, על מספר המתגייסים בחציון הראשון של שנת הגיוס.
2. מאחר שחובת הדיווח **מעוגנת בחוק**, הוכן הדיווח המצורף בזאת. יודגש כבר בפתח הדברים, באופן חד-משמעי, כי **לצה"ל אין יכולת להעביר דיווח מדויק**. זאת, בין השאר מהטעמים הבאים:
 - א. **עיקר המידע** הדרוש לדיווח, נוגע ללימודים לפני גיוס, ובהתאם **אינו מצוי כלל בידי צה"ל**, אלא צה"ל מקבל את המידע ממשרדי הממשלה (משרד החינוך ומשרד הכלכלה).
 - ב. המידע המועבר כיום לצה"ל **לוקה בחסר** ואינו מאפשר ספירה מדויקת. לדוגמה נתוני משרד החינוך כוללים רק רשימת תלמידים **שהחלה לימודים** במוסדות חרדים, ואינה קובעת מי מהם **השלים לימודים** כנדרש בחוק. חלק ממוסדות הלימוד כלל אינם בפיקוח משרד החינוך ואין לו נתונים לגביהם, וכיו"ב.
 - ג. **לצה"ל אין כל יכולת** לבחון את אמינות הנתונים המועברים ממשרדי הממשלה ואת דיוקם. **צה"ל אינו מחזיק במידע משלו על חיי המתגייסים טרם גיוסם**.
 - ד. **ההגדרות בחוק מקשות על ספירה מדויקת** - לדוגמה, מתגייס חרדי מוגדר בחוק כמי שהשלים שנתיים של לימודים במוסד חינוך חרדי, ולא שתי שנות לימוד; החוק אינו מתייחס לאוכלוסיות ייחודיות כגון עולים חדשים חרדים; ועוד.
3. על רקע זה קבע **צוות הבדיקה, בראשות האלוף (מיל') נומה** כי בהתבסס על מסד הנתונים הקיים, **לא ניתן למלא את משימת הספירה והדיווח בדיוק ובעיתוי הנדרשים בחוק**.
4. צה"ל אינו מתנער מהחובה הקבועה בחוק, לכן הוכן דיווח על בסיס הנתונים הקיימים שהתקבלו ממשרדי הממשלה. **הדיווח הוא היסודי ביותר שניתן להכין במצב הקיים, וכאמור לא ניתן לערוב או להבטיח את דיוקו**. על מנת להעביר דיווח מדויק, חובה לפעול לסגירת הפערים המתוארים לעיל, ובמיוחד לטייב ולשפר את בסיס הנתונים המועבר, בפרט, ממשרד החינוך.

1. בשנת הגיוס 2019 התגייסו כ-1,222 מתגייסים חרדים, כמפורט להלן.
2. צה"ל קיבל ממשרד החינוך ומשרד הכלכלה פירוט בעניין מוסדות החינוך בהם למדו המתגייסים בשנת הגיוס 2019.
3. מהמידע שהעבירו משרדי החינוך והכלכלה לצה"ל, עולה כי מבין המתגייסים בשנת הגיוס 2019:
 - א. כ-579 מתגייסים החלו את לימודיהם במהלך שנתיים לפחות במוסדות חינוך חרדי שהוכרו לפי חוק מוסדות תרבותיים ייחודיים, התשס"ח-2008, בכיתות ט'-י"ב (או המקבילה לכך);

- ב. כ-521 מתגייסים החלו את לימודיהם, במהלך שנתיים לפחות בכיתות ט'-י"ב (או המקבילה לכך), במוסדות הכלולים בצו שירות ביטחון (מוסד לימוד חרדי), התשע"ה-2014;
- ג. כ-25 מתגייסים החלו את לימודיהם בשנה אחת במוסד מוכר חינוך חרדי שהוכר לפי חוק מוסדות תרבותיים ייחודיים, התשס"ח-2008, ובשנה נוספת במוסד הכלול בצו שירות ביטחון (מוסד לימוד חרדי), התשע"ה-2014.
- ד. בנוסף, על-פי נתוני צה"ל, בין המתגייסים בשנת הגיוס 2019, כ-97 מתגייסים שלפני גיוסם שירותם נדחה לשם לימודים בישיבות חרדיות גבוהות.
- נתונים אלה מתייחסים לכלל המתגייסים, בניכוי מתגייסים שזוהו כמי שלא שרתו כל שירות אפקטיבי.
4. נוסף על 1,222 מתגייסים חרדים כאמור לעיל, בשנת הגיוס 2019 התגייסו 4 מתגייסים נוספים שבהתאם להוראות החוק יש למנות כמתגייסים חרדים, אך הלכה למעשה, בהתאם להבהרת משרד החינוך, לא למדו במוסד לימוד חרדי, אלא במוסד בעל אופי "חרדי-לאומי".
5. כמו כן, בשנת הגיוס 2019, התגייסו כ-566 מתגייסים נוספים, אשר החלו לימודיהם במשך שנתיים לפחות במוסדות אשר למיטב ידיעת צה"ל הם מוסדות חרדים, אך טרם הוכרו כמוסדות שיש למנות את הלומדים בהם כמתגייסים חרדים. בהקשר זה חשוב לציין כי ספירת המתגייסים החרדים נערכה, בין היתר, בהתאם לרשימת המוסדות המפורטים בצו שירות ביטחון (מוסד לימוד חרדי), התשע"ה-2014. צו זה הותקן בשנת 2014 וטרם עודכן, אף שבשש השנים האחרונות הוקמו מוסדות לימוד חרדים חדשים רבים, המוכרים לצה"ל. משרד הביטחון פועל מול משרד החינוך לעדכון הצו.
6. הבהרות בנוגע לנתוני משרד החינוך המפורטים בסעיפים לעיל:
- א. בהתאם לסעיף 26טו(א) לחוק, בוגר מוסד חינוך חרדי אותו יש למנות כמתגייס חרדי, הוא מי שלמד שנתיים לפחות, בין הגילאים 14-18, במוסד חינוך תרבותי ייחודי בהתאם לחוק מוסדות תרבותיים ייחודיים, התשס"ח-2008 או במוסד הכלול בצו שירות ביטחון (מוסד לימוד חרדי), התשע"ה-2014.
- ב. בנוגע למשך הלימודים – המידע שהתקבל ממשרד החינוך מתייחס כאמור למתגייסים שהחלו את לימודיהם במוסדות מוכרים במהלך שנתיים לפחות בכיתות ט'-י"ב – ללא התאריכים בהם החלו את הלימודים וסיימו אותם בכל מוסד (הנתונים האחרונים נדרשים לשם בדיקת הגיל המדויק בו למדו במוסדות, ובמקרים בהם עברו ממוסד אחד למשנהו). בהתאם, ייתכן שבמניין המתגייסים שנספרו על-ידי צה"ל גם מתגייסים שאינם עומדים בכלל ההגדרות הקבועות בחוק: מתגייסים שלא השלימו שנתיים מלאות של לימודים במוסד מוכר, בין גיל 14 לגיל 18.
- נוסיף כי ממידע שהתקבל ממשרד החינוך במענה לשאלות צה"ל במסגרת ההיערכות להכנת דיווח זה, עלה כי הלימודים במוסדות מוכרים לפי החוק מתחילים בכתה ט'. ובהתאם, לא נספרו לצורך דיווח זה נתונים על אודות תלמידי כיתה ח'. זאת, תוך עדכון שיטת הספירה ביחס לשיטה שעל-פיה נערך הדיווח ביחס לשנת הגיוס 2018 ולחציון א' של שנת הגיוס 2019.
- צה"ל ביקש לקבל ממשרד החינוך נתונים מדויקים בעניין המתגייסים שהשלימו שתי שנות לימוד לפחות במלואן במוסד חינוך חרדי מוכר (להבדיל ממי שהחלו את שנות הלימוד) ובעניין מועדי התחלת וסיום הלימודים, אולם המידע שנמסר הוא

כמפורט לעיל, וזאת להבנתנו גם על רקע אופי מסדי הנתונים הקיימים במשרד החינוך כיום.

ג. בנוגע למוסדות הלימוד –

מהמידע שהועבר ממשרד החינוך במענה לשאלות צה"ל במסגרת ההיערכות לעריכת דיווח זה, עלה כי המידע שהועבר לצה"ל בעבר (ועל בסיסו נערך הדיווח לשנת הגיוס 2018 ולחציון א' לשנת הגיוס 2019) כלל נתונים בעניין מתגייסים שלמדו במוסדות חרדים שאינם עונים על הגדרות החוק, אך מפוקחים על-ידי משרד החינוך. אותו מידע לא אפשר להבחין בין מתגייסים שיש לספור בהתאם להגדרות חוק ליתר המתגייסים. גם בעניין זה, נערך **תיקון** במסגרת עריכת הדיווח הנוכחי, המתבסס אך ורק על מתגייסים שלמדו במוסדות מוכרים בהתאם להגדרות החוק.

7. בנוסף, ביחס לכ-1,262 מתגייסים לצה"ל (מתוך כלל המתגייסים, ולא דווקא מרקע חרדי), לא התקבל מידע ממשרד החינוך וממשרד הכלכלה בעניין המוסדות בהם למדו. מביור צה"ל עלה כי ככל הנראה מרבית המתגייסים האמורים הינם עולים חדשים.